

**A Magyar Természetvédők Szövetségének véleménye
a Pannonia Ethanol Zrt. bioetanol-előállító üzem projekt
kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló
kormányrendelet tervezetről**

(NFGM/206/2010.)

A Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) környezetvédelmi, társadalmi, gazdasági és jogi megfontolások alapján miatt ellenzi a Pannonia Ethanol Zrt. Dunaföldvára tervezett bioetanol-előállító üzem projektjének kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítását.

Indoklás:

1. A rendelet tervezet véleményezésének elégtelen határideje és az előterjesztés kommunikációja

A Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) 2010. január. 8. délután értesült arról, hogy a kormány kiemelt beruházássá kívánja minősíteni a Pannonia Ethanol Zrt. Dunaföldvára tervezett bioetanol-előállító üzem projektjét.

A minisztérium honlapján szereplő adatok szerint a rendelet tervezet január 6-án, szerda délben került fel honlapjukra, másnap jelent meg erről egy MTI hír, amely január 8-án jutott el hozzánk. Honlapjukon található határidő alapján e kiemelt beruházásról szóló tervezetet január 8-ig lehet véleményezni. Az ilyen rövid, mindössze két és fél napos határidő ellentétes jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény rendelkezéseivel. Ilyen rövid határidő alatt egyszerűen lehetetlen megalapozott, részletesen indokolt véleményt készíteni.

Az előterjesztés 5. oldalán szerepel a következő sor:

„Javasolt-e az előterjesztés kommunikációja? NEM”

Véleményünk szerint a beruházás lehetséges környezeti, társadalmi és gazdasági hatásai miatt feltétlenül szükséges az előterjesztés kommunikációja és megfelelő társadalmi vitája. Ugyanakkor magyarázhatja, ezt az elfogadhatatlanul rövid határidőt.

Mindezek figyelembe vételével kérjük a minisztériumot, hogy biztosítson a törvényben előírtaknak megfelelően a kormányrendelet tervezet véleményezéséhez elegendő hosszúságú határidőt!

Határidőtől függetlenül, véleményünk szerint a beruházásról rendelkezésre bocsátott adatok nem elegendőek, és nem adnak megfelelő alapot arra projektet kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítására.

2. A tervezett zöldmezős beruházással szembeni természetvédelmi szempontok

Az előterjesztés szerint a Pannon Bioethanol Zrt. zöldmezős beruházásként kívánja megvalósítani a bioetanol üzem megépítését. Véleményünk szerint természetvédelmi szempontok miatt elfogadhatatlan további zöld mezős beruházások létesítése. Továbbá éghajlatvédelmi szempontok – köztük a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégiában lefektetett elvek – is inkább a felszínborítottság növelését teszik szükségessé. Szövetségünk csak barna mezős beruházások létesítését tudja támogatni. Mindenez alapján ellenezzük a beruházást, s annak projektjének kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánítását.

3. Az élelmiszer árak és a takarmány árak emelkedésének veszélye – gabona elégetése az éhezők számának növekedése idején

Pannon Bioethanol Zrt. a tervezett beruházásba gabonából – elsősorban kukoricából – tervezi az etanol előállítását. Ugyanakkor figyelembe kell venni, hogy a biomassa – így az etanol gyártáshoz használandó gabona – energia sűrűsége a fosszilis energiahordozókhoz viszonyítva rendkívül alacsony. Emiatt az energia igények agroüzemanyagokból történő kialakításának területi korlátai vannak. Ráadásul bolygónk népességének növekedése, valamint a növekvő életszínvonal miatt globális szinten egyre nő az élelmiszerek és a gabona iránt igény. Ez maga után vonja az élelmiszerek és a takarmány árának növekedését. Utóbbi a hús- és tejtermékek további áremelkedéséhez vezethet. Amennyiben ez bekövetkezik, azzal az előterjesztésben szereplő állítással, hogy a beruházás az életminőség javításának fontos eszköze lehet.

A Világbank, és számos nemzetközi szervezet tanulmányai megerősítették, hogy az elmúlt években jelentkezett élelmiszerválságért jelentős mértékben az agroüzemanyagok iránti megnövekedett kereslet tehető felelőssé.

Mindezek figyelembe vételével – egy olyan időszakban, amikor már egymilliárdot is elérte az éhezők száma a világon – elfogadhatatlannak tartjuk egy olyan kiemelt beruházás jelentőségű ügyé nyilvánítását, amely gabona (élelmiszer) gépjárművekben való elfüstölését szolgálná.

4. A biológiai sokféleségre gyakorolt negatív hatás

Napjainkban globális szinten csökkennek a gabona készletek. Mivel a beruházás során 500 ezer tonna gabonából terveznek etanolt előállítani, növekvő élelmiszer igények kielégítése érdekében az etanol előállítás bolygónk más területeink közvetett földhasználat változást fog okozni – ugyanis a kieső gabonát valahol máshol fogják megtermelni – ami az eddigi tapasztalatok alapján sok esetben az esőerdők vagy más természetes élőhelyek pusztításával jár, tehát csökkenti a biológiai sokféleséget. A közvetett földhasználat változás emellett – a nyelő kapacitások csökkenése miatt – az éghajlatváltozást is fokozza.

5. Negatív energiamérleg?

Az előterjesztés 4. oldalán olvasható, hogy „A nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvényben (...) meghatározottak szerint kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítható az a beruházás, amely (...) környezetvédelmi (...) célok megvalósítását segíti elő..”

Az előterjesztés 7. oldalán pedig az alábbiakat olvashatjuk: "A hazai bővülő bio üzemanyag igény csökkenti az import üzemanyagok behozatalát."

Ezzel szemben a következő mondatban viszont már az áll, hogy "A jelen projekt célja, hogy a gyár végterméke exportra kerüljön." Ebben az esetben a beruházás nem fogja csökkenteni az import üzemanyagok behozatalát.

Ezen felül számos nemzetközi tanulmány mutatta ki, hogy a kukorica alapú etanol előállítás energia mérlege negatív. David Pimentel, a Cornell Egyetem kutatója és munkatársainak 2009-ben megjelent tanulmánya például azt mutatja, hogy egy liter 99,5%-os etanol előállítása 46%-kal több fosszilis energiát használ fel, mint az így nyert üzemanyag energia tartalma. Egy liter etanol előállításának a teljes energiaszükséglete 7474 kcal, míg egy liter etanol energiaértéke mindössze 5130 kcal.

Az előterjesztés 7. oldalán olvashatjuk, hogy „A legmodernebb technológia alkalmazása következtében a gyár az Európai Unióban az egyik leginkább környezetbarát és működőképes etanolgyártó kapacitás lesz.”

Mivel az előterjesztés nem tartalmaz ezt az állítást alátámasztó részleteket, kénytelenek voltunk a sajtóból tájékozódni. Ezekből az derül ki, hogy a beruházó földgázzal tervezi az etanolüzem energiaigényét fedezni. Tudomásunk szerint a cég 40 + 2*16 MW-os gázkazán tervez az üzembe! Számítások alapján ez kb. 580GWh földgázt felhasználását jelenti. A létesítmény által termelendő alkohol energia tartalma pedig kb. 1000 Gwh, azaz gyártani tervezett etanol energiájának kb. 60%-a a földgáz igény. Ha ehhez hozzáadjuk a létesítmény megépítésének során felhasznált energiát, az alapanyagok szállításának és előállításának (pl. a felhasznált műtrágya vagy a talajművelés) energia igényét, mindez együtt megerősíti azt, hogy a beruházás energia mérlege negatív. Tehát könnyen lehet, hogy a tervezett beruházás növeli a fosszilis energia felhasználást.

6. Hazai bioetanol gyártó kapacitások

Magyarországon 2008-ban 150 millió liter bioetanolt gyártottak. A működő bioetanol üzemekben az elmúlt években végrehajtott kapacitásbővítések lehetővé tennék az EU-s célkitűzések kielégítését. A Pannon Bioethanol Zrt. egymaga 200 millió liter etanol előállítását tervezi. Ez önmagában megduplázná a termelő kapacitásokat, és az etanol célra felhasználható gabona iránti igényt

(csak ebben az üzemben évi 500 ezer tonna kukoricát terveznek felhasználni). Figyelembe véve a jelenleg engedéllyel rendelkező illetve engedélyezést megkezdett bioetanol beruházásokat is, féltő, hogy hazánk nem rendelkezik annyi gabona felesleggel, amely e tervezett üzemek alapanyag ellátását biztosítani tudná.

7. A versenyképesség korlátai

Az előterjesztés 4. oldalán olvasható, hogy *„Az új szabályozás lehetővé teszi, hogy Magyarország hatósági jogalkalmazása jelentősen javítsa az ország versenyképességét (...) A Pannonia Ethanol Zrt. fejlesztése mind a térség, mind az ország szempontjából hosszútávon meghatározó, stratégiai jelentőségű.”*

A 6-7. oldalon pedig ez áll: *„A gyártókapacitás termékei export piacon is értékesíthetők, akár 100%-os mértékben, ami jelentősen javítaná a magyar külkereskedelmi mérleget. (...) A jelen projekt célja, hogy a gyár végterméke exportra kerüljön.”*

A nemzetközi bioetanol piaccal kapcsolatban ugyanakkor a gazdasági elemzők egyöntetűen azt mondják, hogy az európai termelés nem versenyképes a brazil és amerikai gyártáshoz képest. Mivel a Brazíliában előállított etanol olcsóbban érkezik az európai kikötőkbe, mint a kontinensen megtermelt alkohol, az Unió a belső piacot védővámokkal segíti. Ezen felül az alapanyag előállítását is támogatják az Unióban. A Pannonia Ethanol Zrt beruházásának január eleji bejelentésében ezen felül feltehetően szerepet játszik, hogy az NFÜ 2009. szeptemberében kihirdetett pályázatán keresztül bioetanol üzemek és létesülhetnek a KEOP támogatásokból. Mindezek alapján feltételezhető, hogy a beruházás esetleges versenyképességét jelentősen meghatározzák a védővámok és a közpénzen nyújtott uniós és állami támogatások.

Ugyanakkor a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) nyomására az EU köteles eltörölni a külső vámrendszerét és ezzel párhuzamosan a közvetlen támogatási rendszerét is át kell alakítania 2013-ig. Amennyiben az EU eleget tesz a WTO elvárásainak, az alapvetően befolyásolná a tervezett etanol üzem versenyképességét, s megkérdőjelezi a beruházás *„hosszútávon meghatározó, stratégiai jelentőségű”* voltát.

8. Csekély munkahelyteremtő hatás

A beruházás közvetlenül mindössze 77 munkahelyet teremtene. Az, hogy tervezett létesítmény ilyen kevés embert foglalkoztatna, nem indokolja a projekt kiemelt beruházássá minősítését. (Az előterjesztésben idézett közvetett munkahelyekre vonatkozó állításokat nem tartjuk megalapozottnak.)

9. ÚMFT források a beruházás támogatására?

Sajtóból szerzett értesüléseink szerint a beruházó cég ÚMFT forrásokból származó támogatásokat is igénybe kíván venni. A beruházás adatai alapján várhatóan maximálisan 1,5 milliárd Ft támogatásra számíthatnak. Ez nem áll arányban a beruházás által teremteni kívánt munkahelyek számával (77 munkahellyel számolva ez 19,5 millió Ft/munkahelyet jelentene). Tekintettel arra, hogy a tervezett etanol üzem környezeti és társadalmi-gazdasági hatásai ellentmondásosak, ezért ellenezzük, hogy a projekt ÚMFT forrásokból támogatást kapjon.

10. Stratégiai fontosságú, kiemelt hazai beruházás?

Kiemelnénk azt a tényt, hogy jelen esetben egy ír beruházó (Ethanol Europe Ltd.), egyesült államokbeli kivitelező cég projektjéről van szó, amely egy szintén egyesült államokbeli gabonaforgalmazó vállalattól (Cargill) vette meg a terület egy részét, és szintén tőlük kívánja beszerezni a gabonát. Ráadásul a cég elsősorban külföldön kívánja exportálni a megtermelt etanolt, s a nyereséget is kiviszi az országból. Mindezek szintén nem támasztják alá, hogy ez egy nemzetgazdasági szempontból kiemelt fontosságú beruházás legyen.

Összegezve, a fenti érveket figyelembe véve a Magyar Természetvédők Szövetsége ellenzi a Pannonia Ethanol Zrt. Dunaföldvárra tervezett bioetanol-előállító üzem projektjének kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítását.

Budapest, 2010., január. 13